

ЭКИ ТАРАПТУУ КЫЗМАТТАШТЫК

Президент Садыр Жапаровдун Азербайжанга 19-20-апрелде болгон расмий сапары аяктады.

Иш сапарынын биринчи күнүндө Баку шаарындагы “Ардак аллеяга” барып, Азербайжандын улуттук лидери Гейдар Алиевдин жана анын жубайы Зарифа Алиевдик элесине таазим кылды. Кыргыз Республикасынын делегациясы “Шайиттер аллеясында” Азербайжандын курман болгон баатырларынын элесин эскериши.

“Загулба” президенттик сарайында 20-апрель күнү эки өлкөнүн лидерлери

Садыр Жапаров менен Илхам Алиевдин расмий жолугушуу аземи болду. Кыргызстандын Президентин ардактуу кароол тосуп алды. Аземден кийин мамлекет башчылары тете-а-тет форматында, андан соң кенеңтилген курамда сүйлөшүүлөрдү откорушту. Өлкө лидерлери эки тараптуу кызматташуунун кецири спектрин, анын ичинде соода-экономикалык, маданий-гуманитардык жана инвестициялык тармактардагы маселелерди талкуулашты. Жыйынтыгында биргелешкен кызматтастыкты терендөтүүгө багытталган эки тараптуу 10 документке жана келишимдерге

кол коюлду. Эки өлкөнүн өз ара аракеттениңсүн сапаттык жаңы деңгээлге алып чыккан Стратегиялык өнөктөштүк жөнүндө декларация эң маанилүү документ болду.

Сүйлөшүүлөрдөн кийин Президент Садыр Жапаров Азербайжандын ири бизнес чойресүнүн окулдору менен жолугушуп, аларды тоо-кен өнөр жайы, гидроэнергетика, айыл чарба жана башка тармактардагы маселелерди талкуулашты. Жолугушуунун жүрүшүндө КРнын Президентине караштуу Инвестициялар боюнча улуттук агенттик менен Азербайжандын

Экспортту жана инвестицияларды илгепилетүү агенттигинин (AZPROMO) орто сунда кызматташуу жөнүндө Меморандумга кол коюлду.

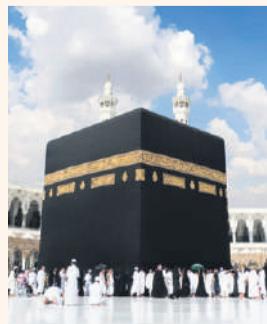
Ошондой эле, Мамлекет башчы Садыр Нургожеевич Милли Межлистин Төртаймы Сахиба Али кызы Гафарова менен жолугушту. Анда эки тараптуу саясий, соода-экономикалык, маданий-гуманитардык жана парламенттер аралык кызматташуунун актуалдуу маселелери талкууланды. Эки күндүк расмий сапары аяктаган соң Президент Садыр Жапаров 20-апрелде Бишкекке кайтып келди.

АЛДЫҢҚЫ УЧТУКТӨБҮЗ

Кыргызстандын грек-рим күрөшү боюнча курама командасы Монголиядагы Азия чемпионатында жалпысынан үч алтын жана үч коло медаль жеңип, командалык эсепте үчүнчү орунду ээледи. Курама команданын атынан мелдешке 10 балбан катышкан. Жыйынтыгында Тынар Шаршенбеков, Акжол Махмудов, Жоламан Шаршенбеков алтын медалды тағынышса, Роман Ким, Адилхан Нурланбеков, Үзүр Жузупбековдор коло медалдын ээси болушту.

АЖЫЛЫК САПАРГА УРУКСАТ БЕРИЛДИ

Байыл Сауд Аравия Кыргызстанга ажылык жана кичи ажылык учун 2 766 квота болуп, пандемиядан кийин биринчи жолу айрым чектөөлөр менен ажылыкка уруксат берди. Кыргызстан мусулмандар дин башкармалыгынын маалыматына таянсак, ажылыкка Сауд Аравия Падышалыгы жаңы эрежелерге ылайык 65 жашка чейинки COVID-19га карши эмдеөөн откөн зыяратчыларды гана кабыл алат.

Элдин көчөсүндө да майрам болот

КУМТӨРДӨГҮ КЫЛЫМ КАРМАШЫ: САДЫР ЖАПАРОВДУН ЖЕҢИШИ – ЭЛДИН ЖЕҢИШИ

Өлкөбүз 30 жылдан бери карай тамырлап кеткен жемкорлуктан, экономикалык кризиstin сазынан бутун биротоло сууруп кете албай очорулуп турган кездө, тышкы карыздарды төлөөнүн мөөнөтү жакындал, «ка-каганга муштаган» дегендөй, кымбатчылык да алка жакадан алып турган чакта, дүйнөдөгү геосаясий кырдаал да оорлошуп турганда, ак калпак кыргыздын арманына айланган «Кумтөр» алтын кенинин Кыргызстандын менчигине отушу озунчо бир төңкөрүшкө тете, айран калтырган, «Тебетейди көккө ыргыттырган» кубанычтуу окуя болду. Мындаа улуттук масштабдагы жениши жана эрдикти буга чейин ким жасады эле, кайсы Ажонун колунан келди эле? Колунан келмек түгүл Абыке-Көбөштерүбүз, ишенген кожолорубуз тескерисинче, чет өлкөлүк жорукузундарга кошуулуп, «Кумтөрдү» кошо талап-тоношподубу.

Садыр Жапаров ушундай айла кеткен кыйын заманда колуна ар намыстын кылышын кармап, бороонго көкүрөгүн тосуп, жалгыз чыгып, «Кумтөрдүн» алтынына жомоктогу ажыдаардай оролуп жаткан жети баштуу желмогузду беттеп чыккан. Атаганат, желмогуздун жети башынын бир эки башы кыргыз көзкамандарынын баштары болучу. Ушунун айынан Садыр Жапаровду Кумтөрдүн ажыдаары күргүгү менен чаап жыгып, темир тордун артына түртүп салганы баарыбыздын эсизбизде турат го. Тагдырдын буйругу жана элдин колдоосу менен Президенттик бийликтин колго алганда, Садыр Жапаров мамлекеттик бийликтин күч-кубатына жана элдин эңсоосун таянып, мыйзамдуу негизде «Кумтөрдүн» чет өлкөлүк жана жергилитүү жору-кузундарына каршы акыйкатьтын ачуу жебелерин агытты.

Адабиятташтырып, образдуу айтканда, акыры кендеги алиги ажыдаардын башы кыя чабылды. Президент Садыр Жапаров озунчо жалтансаб эрдиги менен улуттубуздун эңсеген мүдөөсүн ишке ашырып, элдин байлыгын элге кайра кайтарып берди. Экономикалык жактан стратегиялык мааниге ээ «Кумтөрдүн» Африка менен Азиянын байлыктарын талап-тонооп көнгөн кечэеки колонизаторлордун урпактарынын ач тырмактарынын алдынан сууруп чыгарылышы, Кыргызстандын менчигине отушу – бул Президентибиздин жана анын чоролорунун баатырлыгы эмей эмне?

Бул атуулдук – патриоттук эрдик эгемендүү өлкөбүздүн тарыхында алтын тамгалар менен жазылып калчу зор окуя. Кумтөрдө кылым кармашы болуп өттү. Акыйкат женди.

Чындыгында мурдагы башчылардын тушунда эл «Кумтөрдөн» түңүлүп, социалдык апатияга тушугуп турган. Болуп өткөн элдик революциялардан күткөн умуттор акталбай, ишенген кожолор «сүуга

агып», ар кимибиз «алды-алдыбыздан тал кармап», коомубузду моралдык кризис басып, мындан улам төмөндөгүдөй ыр саптары жаралып, эл арасын аралаган:

*Ашып-ташып байлык, бийлик кумары,
Төбеленди асылдыктын тумары.
Үйман калып ыргытылган буюмдай,
Идеалдар чөп өңдөнүп курады.*

*«Акча», «акча» деп көрчү обон созгонун,
Жемкор деген жетеси жок «чочконун».
Карагын эй, калпынчылары дем берип,
Каргалардын бүркүттердөн озгонун!*

*Шайлоолордо түлкүлөргө алданды,
Акыкваттан адашышкан жарандар.
Түлпарларды тизеге чаап жыгышып,
Эшектерге жол ачышты кайрандар.*

*Калк башкарса каркылдаган каргалар,
О жараткан, мындаа кайын кайда бар.
Алтын такка ээлик кылса майдалар,
Бу заманга айтчы кандаай айла бар?*

*«Кумтөрүдү» ач көз чөөлөр талкалап,
Ажолоруң ал жүттарды калкалап.
Кара жемсөө жеке менчик кумарлар,
Чынарыңды кыйып жатат балталап.*

*О алл Манас, качанкыга уктайсын,
Качан сенин албуут күчүн ойгонот?
Жүрттүн канын соруп жаткан кесепке
Алл кубатың качан каршы көзгөлөт?
Кай убакта Сырбаракың оқтолот,
Качан сенин милтөлөриң чоктолот?
Жети баштуу желмогузду жайлаган,
Кайда бая кыныңдагы Жойболот?
Салтанаттап «Чоң Казаттын» жеңишин,
Качан биздин Ата-журтта той болот?*

Кыргызстандын али тоону жакшы эрибеген кыртышинда Парламенттик башкаруу формасы озун актабай, Жогорку Кеңеш «чыр дөбөгө» айланып туралады. Бийликтин уч бутагы бири-бири менен талашып, жоопкерчиликтин бири-биринен

шылтап, маселелер чапчаң чечилбеди. «Өзүмдү өзүм билем, өтүгүмдү төргө илем» күч алды.

Жергебизде, эмнесин жашыралы, баш аламандык, анахия күйругун чагарактатып даң салды. Кыргызстан Президенттик бийликтине муктаж болуп турган эле. Абактагы темир тор кыйрап, Садыр Жапаровдун бийликтине менен саяси реформа башталып, башкаруунун Президенттик формасы тандалып алынды. Президенттик бийликтин орношу жогорудагы ыр саптарында айтылганда, Манастин күчү мамлекет кейпинде ойгонгондой, жамандыктарга каршы Сырбаракын, Аккелтенин милтөлөри чоктолгондой болду. Мыйзамдын күчүн жана элдин эркин, калк кызыкчылыгына таянган күчтүү президенттик бийлик. Кыргыз коомундагы тартипке, стабилдүүлүккө, мыйзамдуулукка гарант болуп түрүшү керек болучу. Күчтүү мамлекет жетиле элек гражданиндин мамлекеттин негизин кыйрата тураган эгоизмин жана анахизмин, соттордун беймийзамчылыгын, чиновниктердин бюрократиясын, коррупциясын, криминалдуу дүйнөнү, мафиялык топтордун араанын ооздуктоо, коомдогу социалдык жана экономикалык процесстерди регулировкалоо учун улуттук турмушту тыштан жана ичен бүлүндүрүүчү факторлорго каршы туруу учун зарыл эле.

Бизде президенттик бийлик мурда да болгон. Бирок президенттик бийликтин мамлекет башында тургандар, образдуу айтканда жамааттын кызыкчылыгы учун эмес, жакындардын, жанжөкөрлөрдүн кызыкчылыгы учун, коомдун кызыкчылыгы учун эмес, коктунун кызыкчылыгы учун эмес, казынаны тоноо учун пайдаланышкан. Албетте, жакшы иштер да болгон, бирок көлөкөлүү иштер аларды жууп кетип жатты.

Садыр Жапаров Президенттик бийликтин элдин байлыгын соргондордуу ооздуктоо учун иштетти. «Кумтөрдөгү

карышкыларды кемээчтеди эле, өткөн 20 жылда Кыргызстан 85 000 000 доллардын тегерегинде дивиденд алса, 2021-жылдын 7 айында эле 323 млн доллар киреше алды. Эсептөө боюнча 2022-жылы «Кумтөрдөн» 500 млн доллар киреше казынага түшмөкчү. Бир сөз менен айтканда президенттик бийликтин Садыр Жапаров эл кызыкчылыгы учун иштетти эле мындаа чечкиндүү кадам эл-жүрткө жакшылык болуп кайтып келип жатат. Жаңы бийликтин иш - аракеттери менен бажы баш болгон бардык тармактарда жемкорлордун бети улам ачылып, алар жеп-ичкендерин эл алдында «кусуп», көмүске экономика көрүнөөгө чыгып, казынага чегерилген байлык кайра калкка кайтарылып отурат. Мурда казынага чогулган байлык башчылар, атка минер жемкорлор тарабынан жеке чөнтөкөрө салынып, чет өлкөлүк банктарга которулуп, хан сарайларга жумшалып, элдин ырыссызы элден жашырылып, таланып-тоноолгон.

Бүгүн кубана турган нерсе, топтолгон акча каражаттарын (2021-жылы республикалык бюджет 311 млрд сомго жеткен) элдин бакубатчылыгына, чоң-чоң долбоорлорго жумшалып жаткандыгында. 30 жыл бою 7-8 миң сом айлык менен итке минген кедейликтө жашап келген маданияттын кызматкерлеринин, врачтардын, мугалимдердин, социалдык кызматкерлердин айлык акысы 50-80-100 пайызга көтөрүлүп отурат. Буга байланыштуу телекөрсөтүү, басма сөз аркылуу Садыр Жапаровго элдин алкышы, ыраазычылыгы жамыгырдай жаап жатканына күбөбүз. Кыскасы, «Кумтөрдөгү» алтын мафиясына, экологиянын талкаланышына, коррупцияга, Кыргызстанда канаттын жайган анахияга каршы башталган «Чоң казаттын» алгачкы жемиштерин татып, «Элдин көчөсүндө» майрам болуп жатат.

Төмөндөгүдөй ойду айтпай коё албайбыз. Сөз менен иштин биримдиги кыргыз элинде ар дайын адамды баалоонун критерий катары жашап келген. «Эрдин сөзү эки эмес», «Эрдин мыктысы ишинен билинет» дегендөй, Садыр Жапаровдун эл алдында берген ант-шертине бекем туралуп, жарыя кылган убадаларынын отөсүнү чыгып жатышы үмүт чырагын жандырып отурат. Бүгүнкү күндө адамдардын адеп - ахлагында сөз менен иштин ажырымдыгы күчөп, жоопкерчилик деген нерсе таңкыс болуп, эки жүздүүлүк, журум-турумдун кош стандарттуулугу активдешип турганда, кооз сөздөрдөн, кургак убада-ураандардан бет кап кийген шылуундар жаандан кийинки козу карындаай көбөйүп жатканда, айтканын айтканда, дегенин дегендөй аткарган, сөзү менен иши айкалышып турган Садыр Жапаровдун рейтинги эл арасында күн санап өсүп жатат. «Башчы бирөө болот, калганы ага тирөө болот» дегендөй, Президентибиз ушул элим, жерим деген наркынан, каадасынан жазбай иштесе, жалпы элибиз сүрөөгө алып, колдоо көрсөтүп турса, буюрса алдыдагы улуу максаттарыбызга жетэрибизге ишенебиз.

Миталип МАМЫТОВ,
Кыргыз Республикасынын баатыры,
КР Улуттук илимдер
академиясынын академиги,

Советбек БАЙГАЗИЕВ,
Кыргыз Республикасынын эл жазуучусу,
Филология илимдерин доктору,
профессор

■ Инсан

Каныбек ОСМОНАЛИЕВ:

“Сапаттуу билим менен тартипти, мекенчилдики камсыз кылуубуз зарыл”

Ар бир саясатчынын эмгегинин баасын элдин тараза ташы аныктайт. Учурда саясатта да, илимде да салмактуу орду бар инсандар сейрек кездешет. Алардын бири профессор Каныбек Османалиев. Агай менен тээ артта калган балалыктын баёо күндөрүнө сапар алып, бала чагы, ата-энеси жана учурдагы билим берүүдөгү күңгөйтескей маселелер жөнүндө маектешти.

“АТЫМДЫ “КАНЫБЕК” РОМАНЫ ДҮҢГҮРӨП ТУРГАНДА АПАМ КЮОПТУР”

- Мен 1956-жылы 21-январда Алай районуна караштуу Гүлчө айылында туулгам. СССР кезинде Лениндин аброю ёто күчтүү эле. “Ленин ата” деп чоңойгонбүз. 21-январь Лениндин өлгөн күнү болондуктан мектепте Ленинди эстеп трагедия болуп жатканда менин туулган күнүм болуп өзүмдүй аданын ыңгайсыз сезчүмүн. Атам Османалы 1939-жылы аскерге, андан ары согушка аттанган экен. Эзү кызмат кылган аскер ротасы менен Берлинди алганга чейин катышып, 1945-жылы жеңишке жеткен соң эмгектери бааланып, медалдарын алып 1946-жылы аманасен кайтып келген. Мен атамды накта согуштун катышуучусу деп сыймыктанам. Ал эми апам Алайкуунун кызы болгон. Колунан көөрү төгүлгөн уз, дымактуу киши эле. Ўйду гүлдөтүп, гүл эле эге берчү. Биз бешүүл, бир кыз, алты бир тууганбыз. Мен ортончусумун. Каныбек деген атты мага Касымалы Жантөшевдин “Каныбек” романы жаңы чыгып, Каныбек улуттук баатыр болуп дүңгүрөп турган убакта апам ыйгарган экен.

“ЭСЕПТИ ЧЫГАРА АЛБАЙ КАЛСАМ ҮЙЛАП АТАМДЫ КЫЙНАЧУМУН”

- Башталгыч классты Гүлчөдө окуганыма кубанам. Анда Гүлчө уч улуттун райондук борбору болгон. Кыргыз, орус, өзбектер төндөш жашап, уч тилдүү уч мектеп бар эле. Учоо бири-бирине атаандашып, ал мектептердин арасында билим, спорт жаатында катуу таймаштар болчу. Мен 1-классымдан эле математикага ыктап, ал сабакты жакшы окудum. 2-классымда 3-класстарга жогору жактан текшерүү келип Гүнкү Сарыбаева эжем: “Каныбек, жур, сен да математикадан текшерүү ишин жазасың”, - деп ээрчитип барып 3-класстарга кошуп койду. Кийин ойлосом, жакшы окуган 2-класстын балдарын аралаштырышкан экен. Ошондо 2-класс болсом да 3-класстардын арасынан 1-орунду алгам. Гүнкү эжем абдан мактанип, сыймыктанып: “Сен мыкты математик болосун”, - дегени эсимде. Математика менен уктап, математика менен ойгончумун. Эсеп

чыгарып эс алчумун. Ўй тапшырманы, эсепти чыгара албай калсам ыйлап атамды кыйначумун. Атам ДЭОнун башкы бухгалтери, күчтүү математик Абыдын Шакиров деген байкенин үйүнө ээрчитип барып чыгара албаган эсебимди чыгарып жардам бердирчү. Абыдын агай: “Османалы аке, балаңызды жакшы окутуңуз. Маселеси чыкпай калып ыйлаган бала аз болот. Бул эсепти мен араң чыгардым. Ўулунуз эсептин артынан көгерүп жүрсө, бул баладан бир нерсе чыгат”, - дечү. 1967-жылы Кара-Кулжага көчүп келип менин интернатка бериши. Жатак мектепте шарт жакшы болондуктан математикага андан да кызыгуум күчөдү. Текшерүү ишин жазганда эсепти классастарымдан мурун чыгарып досторума шпаргалка ыргытчумун. Мугалимдер бул аракетимди байкап калып менин эсеп чыгарып бүтөрүм менен класстан чыгарып жиберишчү.

“ОКУУЧУЛАР “ПРОФЕССОР” ДЕГЕН ЛАКАП АТ КОЮШКАН”

- 4-классты ыр жаза кооп акын деген атка конгом. Бала-лык кыял менен “Кылышбектин эрдиги” деген чыгарма жазгам. Бирок математика озүн тартып жазуучулуктан алыштатты. Кийин физика сабагы башталды. Математиканын элементтерин билсөн, физиканы оной оздөштүрсөн, андыктан кыйналбасстан физикага өттүм. Маман Айылчиев деген физик агайын 6-класстан баштап сабак берип, сабактан кийин үйүнө алып кетип окутчу. Анын эмгегин эч унуптайм. Жатак мектепте алдыңкы окуучулардан болдум. Ошондо көрө албаган кээ бир окуучулар “профессор” деген лакап ат кооп “эй профессор, сага көрсөтбүз, муштасыңбы?” дей беришчү. Чычалам муштасыччы эмесмин. Он уч жашымда озүм жалгыз 27 мин кыш куюп атамдын батасын алгам. Агаларым армияга кетип, кыш күйгөн калыпты сүйрөп алып, ылайдан кыш куюп, 4 айда тоонун бооруу келишире үй салганбыз. Ошондо ылайдан көнүлүм калган окшойт, кийин там салган жокмун.

“СУЛТАН ИБРАИМОВИЧТИН “ИЛИМГЕ БАР” ДЕГЕНИ ЭСИМДЕ ТУРАТ”

- Мен ЖОЖго тапшырап жылы Ата Мекендик согуш учурунда

атамдын сөөгүндө калган октун калдыктары сол колун чиритип атам ооруй баштады. Колун кестирип дарылатканга азыркыдай күчтүү медицина жок эле. Баарыбыз жашпыз, мен Фрунзеге келе албай Оштоту пединститутка ойноп эле оттүп кеттим. Болбоос Фрунзедеги КҮУга деле өткөнгө мүмкүнчүлүгүм бар эле. 2-курсттан баштап илимге умтулдум. Фрунзеге илимий семинарларга келчүбүз. Ошондо эле менин аспирантурага албай калуу саясаты болуптур. Ал кезде Султан Ибраимов Ош обком партиясында 1-катчы болчу. Биз 2-курста окуп жатканда мыкты студенттерге алкиши өзү акчалай сыйлык, диплом тапшырды. Бююм кичинекей сары бала элем. Математика, физика буюнча сыйлык алчүү төрт кыз, анат меннин. Алгач төрт кызга тапшырып, андан кийин менден жерлигимди суряды, жооп бердим. Султан Ибраимович: “Кара-Кулжа - тоолуу район, алар абдан аракетчил келишет. Сен жакшы окуйт экенсин. Келечекте окуумуштуу бол, илимге бар”, - деди. Ушул сөз азыр да кулагыма жаңырып турат. Эгер ал адам минтип айтпа-ганды, мектепте мугалимни болуп эле калмак окшойм. Бул сөз менин абдан чыралткан. Тилекке каршы, мен ЖОЖду жызыл диплом менен аяктаган жылы атам каза болуп Кара-Кулжага барып иштөөгө туура келди. Айылдагы мектепте 54 saat менен эртеден кечке сабак берип эмгектендим.

“АЛГАЧКЫ АЙЛЫГЫМА АПАМА ТЕЛЕВИЗОР АЛЫП БЕРГЕМ”

- Жубайым экөөбүз китечканын окуу залынан таанышканбыз. Ал да физик эле. Менден эки курс кийин окуган. Эки жыл сүйлөшүп жүрүп мен окууну бүткөндө баш кошконбүз. Мен иштеп, ал окуп жатты. Анда мугалимдердин айлышы жакшы болчу. Доценттер 180 рубль алса, мен 54 saat сабак берип 200 рубль айлыш алчумун. Алгачкы айлышы апама “Садко” деген телевизор, май, чай, ун алып бергем. Ал кезде телевизор бардык эле үйдө боло берчү эмес. Кийин

кайрат, саясий эрк, керек болсо, жана аябай ушул билим берүү жана илим системасы үчүн өмүрүн сайып койгон адамдар керек болууда. Ушундай кадамга учурдагы саясий бийлигибиз даяр болуусу азел. Аңсыз болбойт. Анткени, жогору жакта билим системасын “уй саагандай саап, сүтүн бекер ичип”, кынык алган коррупционерлер дагы дөле толтура. Аларга баары бир! Күн отсо болду. Чөнтөтө ачка, эл ичинде корсойгон аброй күтсө жетет. Мектептин директорлору менен ректорлору өз ара болуп алышкан. Аナン байкүш мугалимде кандай сый-урмат болмок эле? Бүгүн, мектеп мугалими кадимики эле малай. Айлыгы төмөн, социалдык колдоосу дээрлик жокко эссе. Эмне кылуу керек? Мугалимдин макамын эмнеге мамлекеттик кызметчы деңгээлине көтөрүүгө болбосун? Мисалы, Японияда ошондой. Болгондо дагы баягы кабинетте чалкалап отурган чиновниктин макамы эмес. Өзгөчө макам. Атайын мыйзам менен корголгон макам! Бизге Батыштын псевдолибералдык демократиясынын кереги канчалык пайдалуу экендигин жакшы эле билип-түйдүк! Кыргыз менталитети бизге, эң байыркы этнос катары эчак эле калыптанып калган. Биздин улуттук идеология, каада-салт, үрп-адат жана билимге умтулуу касиетибиз менен гана тыгыз байланышта болуусу азел. Улуттук идеологиябызды тайманбай аныктап, аны элге танууласак, тартип, тарбия жана билим өзү эле он жолго түштөт. Анткендин ордунда аркайсы элдин босогосун ақмалап, алардын осол салттарын туурап, ойду-тоону сүйлөп келатабыз.

“ЖАШТАРГА ИЛИМДИ ЖАЙЫЛТУУ КЕРЕК”

- Мен 1977-жылдан бери орто мектепте мугалим, ЖОЖдо лаборанттыктан ректорлукка чейин кадамдап көтөрүлүп отуруп, илимдин доктору, физиканын профессору болдум. Кызмат боюнча, кафедра башчысынан министрлүкке чейин жеттим. Бишкек шаарына жана Жогорку Кеңешке депутат болдум. Бирок, ал дайым университеттеге көшүмчө лекция окуганымды таштаган жокмун. Ар дайым билим берүү жогору жана илим менен алкеттенип келем. Учурда Кыргыз Улуттук университетинин профессору болуп эмгектенип жатам. Аптыгып деймийнди же шашып жатамбы, айттор, тынбай окуу китептерин жазуудамын. Өмүр бою алган илим-билимимди элиме жемиштүү берүүгө дагы эле күч кубатым жетиштүү деп сезем. Азыр жаштарга илимди жайылтуу керек. Болгондо дагы кыргыз тилинде. Өзүмдүн автордук “Илим жана Турмуш” аттуу теледолбоорумду күчтөтүүнүн үстүндө аракеттенип жатам. Телестудиялардан сунуштар түшүүдө. Жараткан ден соолук берсе дагы көп кызматтарды аткарабыз.

Жазгүл КАРБОСОВА

ЭЛДИК КЕҢЕШ

УЛУТТУК ИДЕОЛОГИЯНЫН УЧУГУ

Жети-Өгүз районунун Кызыл-Суу айылынын тургуну Мукалай Мойноков 30 жылдан бери "Улуттук идеологиянын учугу калайык-калктын калың катмарынан чыккан элдик демилгеден башталат" деген пикирди бекем карманып келет. Анын негизин адамдын тактығы, тазалығы жана жоопкерчилиги түзөт деп эсептейт. Мукалай аванын бекем ынанымында ар бир адам түзөлсө, эл түзөлөт, мамлекет күчтүү болот. Немеңтерде, япондордо тактык бар, мамлекети да кубаттуу. Ал өзүнүн 30 жылдык иш-аракетине жана анын жыйынтыктарына таянып "Улуттук идеологиянын угуту Элдик кеңеш (жыйын)" деген бүтүмгө келгенин, бул коомдук демилге Жети-Өгүз районунда көп жылдык сыноодон өткөнүн жана анын иштөө принцибинин Жобосу да иштелип чыкканын билдири.

- Мукалай ава, Элдик жыйын деп келтасыз, мунун маанисин чечмелеп берсениз?

- Эз алдынча мамлекет катары жашай баштагандан бери эле ушул идеянын артында жүрөм. Жаңы заманга жараша адамдын көз карашы да өзгөрдү. Баяны катуу партиялык тартилпен чыгып адамдын эркиндигине жеттik. Бирок ошол эле учурда айыл ичинде эч кимди укпаган тентектер, жалкоолор же алдамчы жана өз ишине жоопкерчиликсиз мамиле кылган адамдар да көбөйдү. Аナン биздин айылда элге кадыр-баркы бар, таза жана түз жүргөн адамдардын тобу аларды уяткаруу, ынандыруу, түшүндүрүү жолу менен аларды тартилке чакыруу ишин колго алдык. Мисалы, аракетчи ортого алып "эмне арак ичип үй-бүлөндөн тынчын алып чатак кылыш жатасын, уят эмеспи ушунун" деп уяткарыбыз. Арабызда түз жүрүп, элге алынган жаштар да бар. Алар "ава, ушунунуз уят эмеспи" дешсе кадимкидөй бозала болуп уялыш калышат. Же болбосо тракторист жерди терең айдабай, эптең айдалап койсө бизге кайрылышат. Трактористти уяткарып, "андай кылба" деген талап айтсак таасири болот экен. Трактористтин жеке кызыкчылыгынын аркасында жер чала айдалып, дыйкан түшүмдү 100%га кем алат. Мындан мамлекет миллиарддаган сомдук түз же кыйыр зиян тартат. Илгерি ақылмандар "ким дыйканды, малчыны, соодагерди, устаны ондоп алса, ошол мамлекет күчтүү болот" деген. Дыйкан жеримди терең айдабай койду деп сотко бербейт да. Же зайып күйөөсү арак ичип үй-бүлөсүнөн тынчтык бербей жатканын милицияга айтып, арыздана албайт. Аナン калса айыл эли баары бири-бири менен байланышкан тууган, куда -сөөк же досжолдош дегендөй, андыктан милиция, прокурорго арыздангандан тартынышат. Мына ушундай учурларда жалпы айылдык жыйында эл тарабынан шайлланган атту-баштуу, элге кадыры синчен карыжаш дебей эл сыйлаган адамдардан турган

топтун сөзү өтүмдүү экен. Аナン биз билеңди идеяны башкаларга да жайылтууга араттene баштадык.

- Сиздердин тажрыйбаны башкалар кандай кабыл алышты?

- Биздин айыл, андан кийин район жана облус бул демилгени колдоп кетти. Учурунда Жогорку Кеңештин Төрагасы да колдоп, облмамадминистрациянын башчысынын буйругу да чыккан. Эмилбек Каптагаев обладминистрациянын башчысы катары муун колдоого алды. Ал айылдарда 135 элдик жыйындарды түздү. Азыр да көпчүлүк айылдарда элдик жыйындар иштеп жатат. Негизи Жети-Өгүз району бул тажрыйбаны ишке ашыруудагы пилоттук район болду.

Кыргыздын салт-санаасында маселелер эл жакшыларынын жыйынтында чечилип, алардын чечими таасирдүү болгон. Демократия деп башка элдерди тууралганга аракет кылдык. Бирок алардын көп жактары биздин улуттук көз карашыбызга, салтыбызга төп келбеди. Демек, өзүбүздүн өнүгүү жолубуз болгон "Манастан" бир учурду келтиргим келет:

"Кыргыздын байы Бактыгул Жакын тууган мына бул.
Казактан Уйшун карыя,
Алчын менен Абагы
Ата уулдан калганы.
Кыргыздардан Байжигит,
Кылчактардан Тажжигит,
Нойгуттардан Акбалта,
Ногойлордон эр Эштек.
Түрктүн уулу Дамбыла,

Түмөнбайдан Абдылда" деп "Манаста" айылат. Бул улутуна, динине карап бөлүнбөгөн эл жакшыларынын жыйынтынын сүрөттөлүшү. Тарыхта кыргыз жана ага тектеш улуттар эл тандаган калыс, абройллуу адамдардын жыйыны аркылуу бардык көйгөйлүү маселелерди чечип, тийиштүү талаптарын аткарышып, доолорун өндүрүшкөн. Бизде 30-жылдарга чейин маселелерди элдик жыйындар эле чечип келген. Манастын жыйында элге чечип келген.

климаттык туруктуулук жылы деп жарыялоо жөнүндө" Жарлыктарын аткаруунун алкагында ишке ашырылмакчы. "Solto Skyway Park" компаниясынын тышкы экономикалык байланыштар боюнча директору Айжан Кубанычбекованын маалыматы боюнча дүйнөлүк талапка ылайыкталган уникадалуу жаңы эс алуу аймагы Бишкектин түштүк бөлүгүндө, Аламудун районуна караштуу Таш-Дөбө айыл аймагынын Боз-Бөлтөк тоосунда жайгашат. Долбоор ата мекендик инвесторлор тарабынан каржыланып, экологиялык жактан коопсуз болот. Мынтай ири курулуш долбоору бир нече этаптан турат. Биринчи этабына 20 миллион доллар сарпталады. Биринчи этапта 200 гектар аянтты жашылдандыруу боюнча да иштер жүрөт. Биринчи "Ак бешим" станциясы 12-кичирайонунан башталып, парк, тамактануучу жана унаа токтолтуучу жайлар курулат. Экинчи "Байтик" станциясында никеге каттоо жайы, жыйын жана банкеттик залдар менен аттракциондор(зиплий, родельбан, тюбинг) жайгашат. Ал эми учүнчү "Солто" станциясы Боз-Бөлтөк тоосунда 1200 метр бийиктикте жайгашат. Бул жерде мечит, конок

унутканыбыздын дилибиз, тилибиз, салтыбыз, ыйман, нуска жолубуз кемигендөн кемип, тарып баратканы ачык көрүнө баштады. Улуттук намыс, ынтымак азыып баратат. Азыркы учурда да Тоолуу Алтайда элдик жыйындар кадимкидөй иштеп жатат. Мына ушул элдик касиеттин аркасы менен ал жакта коррупция, сүткорлук жокко эс. Эн негизгиси туугандык, катыштык бөгөттүй айланып өтүп, миңдеген жылдар бою эл ичин түздөп, сактап келген элдик идеология азыркы замандын шартына ылайык жолун улантыши керек деп эсептейм. Эл ичиндеги өз ара талаштартыш, нараазылыктын жүгүн элдик жыйындар өзүнө алат. Бул элдик касиет менен эл ичинде ынтымак, тактык, тартилорон, каада-салтыбыз сакталат.

- Бирок айлык ақы албай элдик жыйында иштөөгө баары эле макул боло бербесе керек?

- Дээрлик 30 жылдан бери биз мына ушул иш менен алектенип келдик. Эл ичинде ақы албай коомдук кызыкчылык учүн иштеген адамдар аз эмес экен. Элдик жыйында 15 адам шайланса, анын ичинен жок дегендө 5-6 адам өзүнүн милдети катары эч бир кылчактабай ақыр-аягына чейин берилип иштейт. Бул биздин иштажрыбабызыда далилденди.

- Анда элдик жыйындардын укуктук базасы кандай болот?

- Мисалы, биз айылдык жыйында элге

кайрылып "силердин атынардан тартип бузгандарды тыйып, туура жолго чакырып туралы" деп элдин ма-кулдугун, батасын алгандан баштаганбыз. Азыр бул салт болуп калды. Айылдык жыйын шайлап, бекитип берет. Ал эми таасир этүү рychагыбыз эн эле жөнөкөй – уяткаруу, ынандыруу, түшүндүрүү. Бизге айылдык жыйында элдин ма-кулдугуу, колдоосу менен өз милдетибизди аткарууга укук берилет. Элдик жыйындын чечими күчтүү, аны сот гана жокко чыгара алат.

- Демилгени жалпы элге жайылтуу үчүн анын иштөө принциби боюнча атайдын иштелип чыккан жобо, эреже болуш керек го?

- Биз эз тажрыйбабыздын негизинде Элдик жыйындардын иштөө ыкмаларынын Жобосун иштеп чыктык. Элдик жыйын демилгеси жетекчилер, окумуштуулар, жазуучулар, коомдук ишмерлердин катышуусу менен ишке ашырылды. Мен элдин талабын, таасирин бириктүрүү аркылуу коомдук жыйын уюштуруу менен ар бир адамды тазалыкка, тактыкка чакыруу жаңы көз караштагы адамдарды калыптандырат деп эсептейм. Бул жалпы элдин тазаланышына, пайдалуу салт-санаа, улуттук баалуулуктардын сакталышына түрткү болот. Коомдогу эмгектик, соодалык, усталык, дыйканчылык, билим, укук жана башка жактадан элдин өсүшүнө өбөлгө түзөт. Натыйжада күчтүү, ба-кубат, түз, калыс эл пайда болуп, мамлекет тез өнүгөт. Бул тажрыйба айылдарда гана эмес, ар бир мекеме жамааттарында да уюштурулса жакшы натыйжа берет деген ойдомуун. Мен бул маселе боюнча басма сезде айтып келатам. Жакында "Ой ордо" төле берүүсүнө да катышып, бул туурасында айтып бердим. Ошондой эле Мамлекеттик катчыга да кирип, баарлашып, документтеримди таштадым. Бул идея жалпы элге жайылса деген тилеме жүрөм.

Эл өзү алтын бешик. Бардык нерсе эл ичинен баштальышы керек. Биз төмөнтен эл ичин түздөп, тазалай берсек түз тарбия алган балдар өсүп чыгат. Алар эртең мамлекетибиздин жүгүн мойнуна алчу муун. Ошондуктан балдарбызыга ата-баба тарбиясын берип, туура таалим-тарбия көрсөтүп, түз жолго салыш биздин милдет. Мында бизге канча кылымдаа сыйналып, турмушка синген элдик касиет, элдик нарк жардам бере алат деп бекем ишенем.

Бегим ТУРДАЛИЕВА

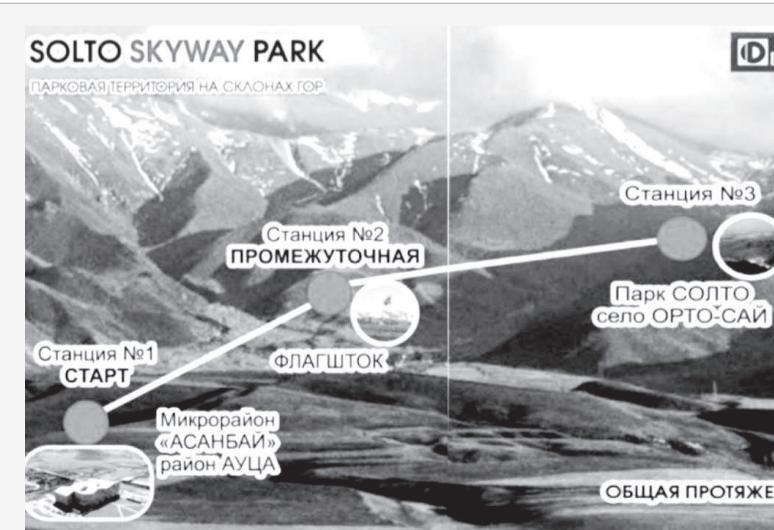
■ Сүйүнчү!

ЖАРЛЫККА ҮЛАЙЫК ЖАҢЫ ПАРК

Жакында Бишкектин четинде "Solto Skyway Park" аттуу уни-кальдуу эс алуу аймагынын асма жолун куруу иштери башталганы турат. Узундугу 4 чакырымдан, 3 станциядан турган мынайстай асма жолун курулушу австралиялык "Doppelmayr/Garaventa" компаниясынын жогорку кесипкөй адистерине жүктөлгөн. Бул долбоор Президент Садыр Жапаровдун "Инвестициялар чөйрөсүндөгү башкарту системасын өркүндөтүү жана Кыргызстандын инвестициялар мүмкүнчүлүгүн жогорлатуу боюнча чаралар жөнүндө" жана "2022-жылды Тоолор-дун экосистемасын коргоо жана

климаттык туруктуулук жылы деп жарыялоо жөнүндө" Жарлыктарын аткаруунун алкагында ишке ашырылмакчы.

"Solto Skyway Park" компаниясынын тышкы экономикалык байланыштар боюнча директору Айжан Кубанычбекованын маалыматы боюнча дүйнөлүк талапка ылайыкталган уникадалуу жаңы эс алуу аймагы Бишкектин түштүк бөлүгүндө, Аламудун районуна караштуу Таш-Дөбө айыл аймагынын Боз-Бөлтөк тоосунда жайгашат. Долбоор ата мекендик инвесторлор тарабынан каржыланып, экологиялык жактан коопсуз болот. Мынтай ири курулуш долбоору бир нече этаптан турат. Биринчи этабына 20 миллион доллар сарпталады. Биринчи этапта 200 гектар аянтты жашылдандыруу боюнча да иштер жүрөт. Биринчи "Ак бешим" станциясы 12-кичирайонунан башталып, парк, тамактануучу жана унаа токтолтуучу жайлар курулат. Экинчи "Байтик" станциясында никеге каттоо жайы, жыйын жана банкеттик залдар менен аттракциондор(зиплий, родельбан, тюбинг) жайгашат. Ал эми учүнчү "Солто" станциясы Боз-Бөлтөк тоосунда 1200 метр бийиктикте жайгашат. Бул жерде мечит, конок

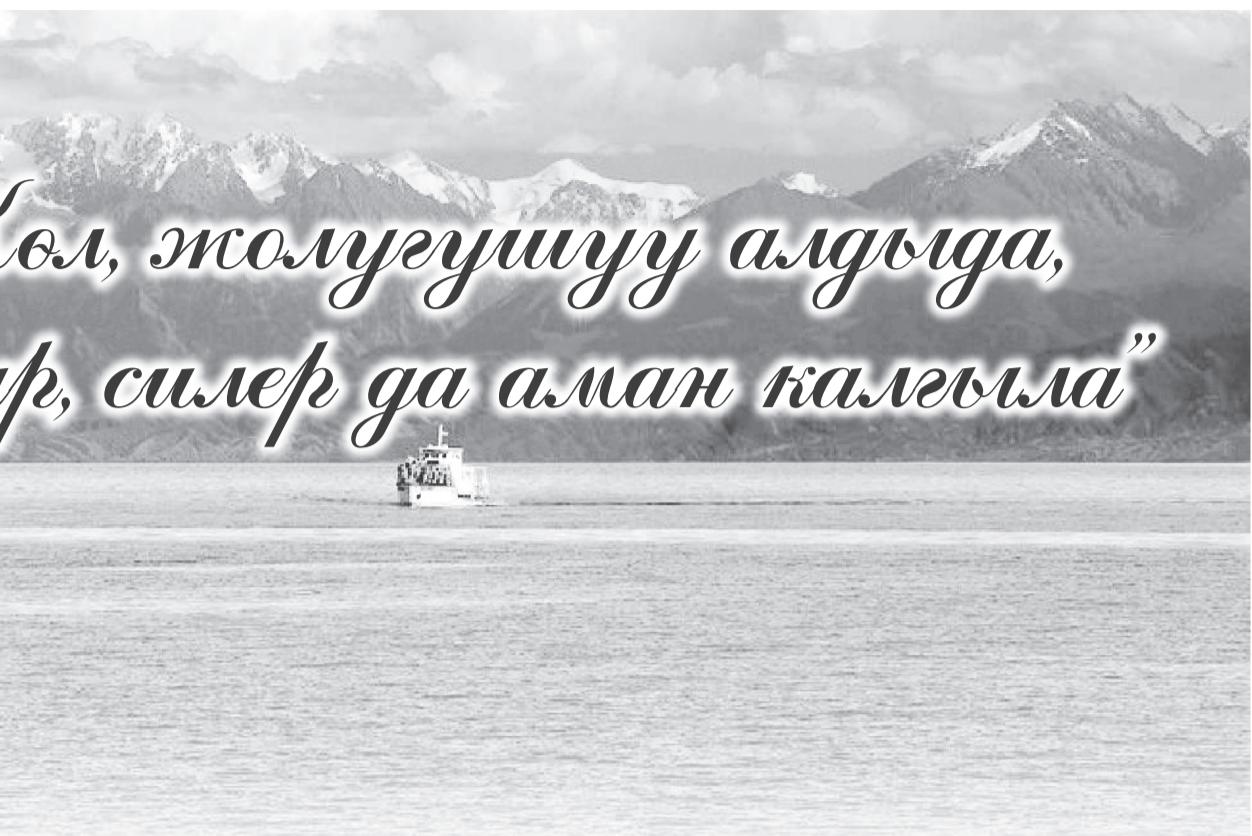
үйлөрүү, сейил бактар, медитация жана йога учүн экозоналар курулат. Буюрса, мынайстай жаңы эс алуу аймагынын ачылыши

31-август – Эгемендүүлүк күнүнө пландалууда.

Разия ЖООШБАЕВА

КЕТ БУКАДАН ОМОРГО ЧЕЙИН

“Кош, Ысык-Көл, жолугушуу алдыда, Кош, толкундар, силем да аман калыла”

Омор Султанов кыргыз поэзиясында өзүнө тиешелүү омордук секирикти, төңкөрүштү жасаган жаңычыл акын. Ал уйкаштардын бардык формасында ыр жараткан калемгер болчу. Мейли салттуу уйкашта болобу, мейли “ак ыр” формасында болобу Султанов Көлдүн балыгындай эркин сүзөр эле. Ага акындын көптөгөн китептери, айрыкча “Чарбоонун жүзүнчү ыры” аттуу философиялык ыр түрмөктөрү эң сонун мисал боло алат.

Омор Султанов акындын ырды айрым жазма-керлердөй экилен-бестен, анын сырткы формалык түрдүүлүгүнө азгырылбастан, ошол деңгээлге өсүп жеткен ички муктаждыктан, зарылдыктан улам жазган. Мен ак ыр жазган Омор акынды чексиз көк кыйырын кезген космостук кораблге салыштырам. Каалаган жагына, каалаган ылдамдыкта уча бер!

Түн сагалап сыртта турат.

Шишиеси жок
сокур чырак.

Апам үйдө
Үмөр экөө—
иийк ийрип, жүн тытышат.

Кичинемин.
Жүн тытышым келип турат.
Берген жүндү
чубап-чубап
чарчаганды
калам уктап.
Таң атканча сокур чырак
күйүп чыгат.
Түн сагалап таң атканча
сыртта турат.

Таң атканча
апам мээлей
түйүп чыгат

Эртең менен көздү ушалап
турсын үч жуп
мээлей турат.
Таң атканча
түйүлгөн үч жуп мээлей.

Фронтко жардам берчу
үч жуп мээлей.
Сталинградга бара турган үч жуп мээлей.

Омор Султанов 1968-жылы жарыкка чыккан “Отузунчук станция” деген үчүнчүү китебине чейин көптүн карасында жүртөн катардагы эле акын болгон. Ага омордук өзүнчөлүкү, атак-данктын алгачкы ургаалын алып келген дал ошол китең болду.

Мен Омокенин ырларынын баарын эле четинен шедевр деп айткандан алышмын. Албетте, акындын да киргөн суудай шарылдап аккан учуро болот. Анын жәэкке жете албай чарчап калган чабактары болот. Откөн кылымдын 60-жылдары кыргыз адабиятында эле эмес, жалпы союздук адабиятта эскини тануу, жаңыга умтулуу сыйктуу чоң өзгөрүүлөр, секириктер жүрүп жатты. Поэзия аянтка, сахнага чыкты. Ал мурда-күйин болуп көрбөгөндөй популярдуулукка ээ болуп, миндерген адамдарды аянтка чогулттуу. Орус адабиятында Евгений Евтушенко, Андрей Вознесенский, Роберт Рождественский, бизде Рамиш Рыскулов, Омор Султанов сыйктуу акындар трибунага чыгып, ээ ырларын жатка окуп, элди өзүнө тартып турду.

Акындын нукуралыгы анын сүйүү ырларынан билинет. “Бир ичкилик, бир сүйүү жаркыратат сезимди” деп Жолон Мамытов жазган эмеспи. Омор Султановду сүйүү ырлардын султаны деп айтаар элем. Анын сүйүү ырлары өзүнчө эле эпопея, доор. Пушкин, Лермонтов, Блок, Есенин, Рубцовдун атагын да сүйүү ырлары чыгарган. Бизде Токтогул, Женчикок, Барпы, Алыкул, Омор, Жолон... Сүйүү ырлары тәэ XIII кылымда жашап откөн акын бабаыз Кет Букадан тартып ырдалып келе жатат. Мурда ал чыгармалар “Секетбай” жана “Күйөн” ырлар деп эки топко бөлүнөр эле. Кыргыз элинин оозеки поэзиясынын тарыхы эң эле аз дегенде эки миң жылды камтыйт. Элдик поэзия ар кайсы замандарда өйдө-ылдый жолду басып жүрүп, өнүгүүнүн эң жогорку дөнгөлөнине жеткен. “Манастагы” Жайсаң ырчы, Жәэрәнче чечен жөнүндөгү уламыштар буга далил. Кыргыз эзелтен сөздү ыйык тутуп, ардактап келген эл. Анда Омор акындын сүйүү ырларына назар салалы.

Сүйөт десе сүйгөн экем ченебей,
Же сүйүүдө, же менде ар жок кенедей.
Атасы анын даражалуу киши эле...
Мен ал кызга кала бердим тең келбей.

Менде ата жок, же жакышыраак кийим жок,
Же жанымда жарытылуу тыыйын жок.
Бар байлыгым жылаңайлак үмүтүм
Жана ырларым алдейлөгөн күнү-түн.

Омор Султанов таланттуу акын гана болбостон, мыкты котормочу, прозаик да болгон. Ал дүйнөлүк акындар П.Неруда, Ю.Лермонтов, Г.Мистрал, Б.Брехт, Н.Хикмет, Р.Гамзатовдун ырларынын кыргызчага которгон. Акындын “Мухитке жол”, “Аралдар арасында”, “Ак жол, көк асман”, “Улуу дайра” сыйктуу прозалык чыгармалары эз учурунда окурандардын купулuna толуп, эз баасын алган.

“Өнөрлүү өлбөйт” деген канаттуу сөздүн сыйкырына бала көзден ишенем. Даңазалуу акынды ақыркы сапарга узатуу зыйнаты опера жана балет театрында болуп өттү. Бир айдан бери тынбай жааган кар аралаш жамғыр дал ошол 5-апрель күндөрү токтоп, күн чайыттай ачылып, оруктөр гүлүн төгүп турду. Бир гана менин көз алдындагы акындын табыты жаткан мына бул армандуу картина коошпой турду. Айла жок. Акындын табытын жолго алып чыгарда, Омокенин сөзүнө жазылган айтылуу обончу Асанкалык Керимбайдин “Ак булуттар” ырьы коштой учуп, Ардак караулдун жоокерлери сүрөтүн абылай көтөрүп, ырааттуу кадам таштап баратты. Көзүмө жаш топтолуп, кайда агаарын билбей, тамагын мукактанаип, буулугуп чыктым. Куллагымда “Ак булуттар”... Асанкалык Керимбайдин ырьы таланттуу акындын табытын эзү жаткан жерге, “Ала-Арча” көрүстөнүн алып баратты.

Кайчы откөн таңыр менен жолго чыгып,
Силемдерди, ак булуттар жолдош кылып.
Мен келип алтын күмдүү көл жәэгине,
Отурам эскерүүдөн ичен сыйып...

Сөзгендөй айрыларды коркор элем,
Алтын күм, сен баарына ортот элең,
Өчөшүп биэди өксүткөн жаңылууга,
Өмүрдүн өрүн көздөй жалгыз келем.

Кайгынын каран тунун жарык кылар,
Каралдым, жашоодо көп жакышылык бар.
Сен азыр эмнени ойлон турдун экен,
Айды алып баратканда ак булуттар...

Көл жәэги, касиеттүү көлдүн жәэги,
Көрбөдүн, откөрбөдүн эмнелерди?
Адашып сүйгөнүмдөн келдим сага,
Сүйүмдүй айла кылып кайрып берчи.

Акындын эсте жүргөн эки сабын кайтадым. Көзү тириүү кезинде тим эле коштошорун туюп жазгандай эгиз сап:

Кош, Ысык-Көл, жолугушуу алдыда,
Кош, толкундар, силем да аман калыла.

Омурбек ТИЛЛЕБАЕВ

Сен кайдасың, мен кайдамын бул күндө,
Асман-жердөй алышталып арабыз,
Чекисиздикти көздөй кетип барабыз,
Мен да сага, сен да мага кабарсыз.

Сен кайдасың, мен кайдамын бул күндө,
Билбейм сени, мен жалгыздан басамын.
Мага убакыт токтоп калган өңдөнүп,
Мен да токтоп калган өңдүү жашадым.

Алдыңкы АЙЫЛ АЙМАКТА

Кочкор районундагы Семиз-Бел айыл аймагынын башчысы Бурканбек АКИШОВ:

“АЙЫЛ МАДАНИЯТЫН КӨТӨРҮҮГЕ АЙРЫКЧА КӨҢҮЛ БУРУУДАБЫЗ”

- Бурканбек Карыбекович, айыл аймактарында жасала турган иштер арбын. Тилекке каршы, айылдыктардын арыз-муңдары жеринде чечилбегендиктен, айыл аймактын айрым өкмөт башчыларына болгон ишеним четтеп, андай жетекчиден түнүлүп калышат. Куттуууга ашыгышат. Ал эми сиз экинчи ирет айыл аймактын өкмөт башчылыгына шайланып олтурасыз. Демек, эл сизден дагы көп мүмкүнчүлүктөрдү күтсө керек. Кандай дейсиз?

- Чындык керек, айыл аймактын башчысы болуу оор милдет. Мен экинчи жолу айыл өкмөт болгум келген эмес. Бирок, эл-жүрттүн каалоосу, айылдык депутаттардын колдоосу менен экинчи ирет шайланып олтурам. Эл-жүрттүн каалоосу менен экинчи ирет шайланып олтурам. Эл-жүрттүн каалоосу менен экинчи ирет шайланып олтурам.

Президентибиз Садыр Нургожеевич Жапаров элдин унун угуу, бет-маңдай жолугушууларды откөрүү маселесин бекеринен көтөрүп жатканы жок. Облустук жетекчилердин жер-жерлердеги жолугушуулары байма-бай

болуп, каржалган карапайым элдин суроо-талаптары жаңырып жатты. Жергиликтүү бийлилк ээлери биз жеринде элдин көйгөйлөрүн чечип келсек, албетте, мынчалык нааразычылыктар болбайт эле. Облус, райондун жетекчилерине жеткирбей эл көйгөйүн жеринде чечүүгө неге болбосун?! Эллеттик элге эмне керек?! Жер иштетип, мал баккан мээнеттүү элдин социалдык курч көйгөйлөрүнө айланган билим берүү, мектеп, бала бакча, медицина, маданият тармактарына ириде көңүл бурсак, албетте, айтылган кемчиликтер кыскарат. Эллеттиктардин жолун ондооп, көчөлөрүн көркүнө көлтирең, заманбап жашоо тартууласак, айылдыктар акыйкатты алыстан издебей бизге ишенип калышмак.

Мен айыл аймактын башчылыгына келгенде мектеп, бала бакчалардын жетишсиздиги жалкеден алып турган. Мисалы, Арсы, Чекилдек, Семиз-Бел, Кара-Too айылдарына мектеп, бала-бакчалар зарыл эле. Биринчи кезекте мына ушуларды чечүүгө туура келген. Айтылып, бирок ишке ашпай калган көндүм, кайдыгерликten Кудай

сактасын. Эл мүдөөсүн аткарууга болгон кайрат, күчтү жумшадык. Акыры ақыбети кайта баштады. Чекилдек айылына 150 орундуу 2 кабат мектеп курулуп буттү. Ошондой эле арабдардын “Асанабиль” кайрымдуулук фондусунун эсебинен Арсы айылына да 150 орундуу жаңы мектеп салынды. Кара-Too айылында 285 орундуу жаңы мектептин курулушу жанданды. Жаңы мектептүү болгон Арсы айылына жаңы бала бакча да зарыл эле. АРИС аркылуу 75 орундуу бала бакча каржыланып, курулуп буттү. Эски мектепти кайрадан капиталдык ондоолордан откөрүп, заманбап бала бакчага ылайыкташтырдык. Семиз-Бел айылдары “Маматкул-Баба” бала бакчаларына кошумча 15 орундуу бала бакчаны тартууладык. Өзүбүздүн бюджеттен каржыланды. Кара-Too айылына аталган арабдардын кайрымдуулук фондусу аркылуу жаңы бала бакча буттү. Ата-эне, балдарыбыздын тилеметтери аткарылды.

Кайсы гана айылыбызга барбайын маданий эс алуучу жайлар ээнсирип туроо. Мектеп, бала бакчалар менен биргеликте маданий жана спорттук жайларды куруу кулачын жайды. Кара-Too айылына эс алуу паркы түрткүү бөлүүчүү гранттын эсебинен курулуп, жаштардын сүйгөн жайына

айланды. Баш убактыларында сейилдешип, сергек жашоонун шаңына болонушуудо. Ушул эле айылга заманбап спорттук зал тартууладык. Өзүбүз каржыладык. Семиз-Бел, Чекилдек айылдарына түрткүү берүүчү гранттардын эсебинен 2 футболдук аянттар пайдаланууга берилди. Спорт менен алектенген эллеттиктарден эртөнгө олимпиада чемпиондору чыгат деген ишенимдебиз.

Шарт жараша ийгиликтөр жаралат. Кыргызстандын атакданын чыгарган, туусун көкөлөткөн азаматтар арабыздан чыгат. Шык, жондом, таланттарын ойготуучу шарттарды түзүү негизги парздарбызыз.

Дагы бир ирет баса белгилеп кетейин, эл жаңы мектеп, бала бакчаларга кандай муктаж болсо, маданий жайларга ошондой эле муктаж. Жакында Кара-Too айылында 250 орундуу клуб пайдаланууга берилет. Учурда дубалы көтөрүлүп калды. Иш кызуу жүрүп жатат. Өзүбүз каржылап, аягына чыгармакчыбыз. Чекилдек айылдарына клубду түрткүү берүүчү гранттын эсебинен капиталдык ондоолордан откөрүүдөбүз. Усту жаңыртылды. Ичи көңейтилди. Жаңы жабдуу, отургуттар учун тендер жарыяланган. Майрамдык салтанаттарды откөрүүчү маданий жайларды дагы чындый бермекчибиз.

4 айылдары көчөлөрдүн жолун ондоого олуттуу салым коштук. Мисалы, Арсы айылынын 4 чакырым жолун асфальттадык. Мындај жаңылых бардык айыл, көчөлөрдө орун алган.

- “Мектеп, бала бакча, маданий жана спорттук жайлар жетишпейт” деген сөздөр сиздерге жарашпай калыптыр. Жазгы талаачылык иштер ийине жетпесе, токчулук туралуу айтуунун кажети жок. Ушул багытта айтып берсөңиз?

- Талаачылык иштердин камын биз былтыр эле көрүп коянтурбуз. Баке-Чал каналынын 8,5 чакырымын тазалап, саптуу ондоолордан откөрүппүз.

Быйыл даяр. Семиз-Белден 3 чакырым каналды бетондоп мына эми кызматын көрмөкчүбүз. Мурда бул ондоло элек каналдан мерчемделген аянтка суу 3 саатта араң жетсе, эми 20 минутада жетип барат.

Жалпы сугат аяныбыз 3201 гектар. Мындан 152 гектарына жаздык буудай, 543 гектарына арпа себилет. 300 гектарга жакын картошка айдалат. 8 гектары май осымдуктору. Бир жылдык жана көп жылдык чөп, жер жемиштер аянттарына да жылдан-жылага көңүл көбүрөөк бөлүнүүдө. Бага билсөн жер жарыктык мээнтиди жебейт экен.

Жеринен мал чарбачылыгына жетиштүү деңгээлде көңүл буруп, төрт түлүктүү кастарлап келдик. Сатсак пул, жесек эт, сүт, кымыз, минсек унаа мал жарыктыктан пайдасын илгертерен көрүп келүүдөбүз. Учурда ири мүйүздүү малдын саны 3996. Мындан тубары 2092 баш. Кой-эчкинин саны 20698. Тубары 14851. Жылкынын саны 2257. Тубары 1385. Канаттуулардын саны 8286, тубары 4469.

Санын эмес, сапатын чындоо бүгүнкү күндүн талабы. Кудайга шүгүр, жайыт кенен. “Салем” фермердик дыйкан чарбасын Саламат Молдоканов жетектесе, “Доскул” фермердик чарбасын Жолдошбек Алжанбаев жетектейт. Аталган фермерлер асыл тукум мал башына көңүл бурушуп, үзүүн көрүшүүдө. Эл эмгектенгендерине, мээннеттерине жараши түшүмдөрүн алышып, умуттөрү акталууда. Кечээг 1996-жылы кыйынчылыктарга салыштырмалуу бул күндө элжурттун жашоосу кадимкideй оңолду. Айтмакчы, айыл жерин жаңыдан аралай баштаган сана-риптешүү кадамдары кайтарымын берүүдө.

- **Бурканбек Карыбекович, эл жеринде экологиялык маселе кандай нүкта баратат? Маданият айлана-чөйрөнү акттай күтүүдөн башталат эмеспи. Бүт дүйнө жүзүн бушайманга салган бул маселеден кия өтүү мүмкүн эмес. Сиздер бул багытта жакши бурулуштарды баштапсыздар, тек жайын айтып берсөңиз?**

- Тазалык көйгөйү көптөн бери тынчбызды алыш жүргөн. Туштарапта чачылган таштандыларды иретке салуу мүмкүнчүлүгүн талтык. “Келечек-Тазалык” муниципалдык ишканасын ачтык. Желим баштык баш болгон бардык таштандыларды сорттоо, кайра иштетүү илгерилейт. Бул ишти ишкер Кубанычбек Жумабеков колго ала баштады. Зарыл пресстөөчү, эритүүчү жабдууларды орнотту. Сорттоого жумушчулар тартылып, жаңы жумуш орундары да пайда болууда. Бул ишкананын келечеги кен.

Инвестиция тартуу жана долбоорлор менен иштөө боюнча башкы адис Махабат Ниязбек кызы баш болгон адистер алгылуктуу иштешүүдө.

Алдыда жасай турган максаттардын түүшүнүн башында Арсы айылдынын маданий жайлары турат. Заманбап клуб куруп, китерапчаны да ошол клубга ачсак деген тилеметин. Маданий очоктор бир жерден тутанып, келген элге ыңгайлуу болот. Айыл маданияты оңүкмөйүн, жан дүйнөлөрүүз да оңүкпөйт.

Айчүрөк МАКЕШОВА

Список лиц, оказывающих существенное (прямое или косвенное) влияние на решения, принимаемые органами управления банка

Полное фирменное наименование банка:

Открытое акционерное общество "Оптима Банк"

Сокращенное фирменное наименование банка:

ОАО "Оптима Банк"

Регистрационный номер банка:

870-3300-ОАО

Почтовый адрес банка:

Кыргызская Республика, г.Бишкек, пр. Жибек Жолу, 493

Акционеры (участники) банка, владеющие 5 и более процентами (%) акций			Лица, оказывающие косвенное (через третьи лица) существенное влияние на решения, принимаемые органами управления банка	Взаимосвязи между акционерами (участниками) банка и лицами, оказывающими косвенное (через третьи лица) существенное влияние на решения, принимаемые органами управления банка
№ п/п	Полное и сокращенное фирменное наименование юридического лица с указанием юридического и фактического адресов/ФИО физического лица с указанием гражданства	Принадлежащие акционеру (участнику) акции (доли) банка (процент голосов к общему количеству голосующих акций (долей) банка)	4	5
1	2	3	4	5
1	АО "First Heartland Jusan Bank", Республика Казахстан, г.Алматы, Медеуский район, Проспект Нұрсұлтан Назарбаев, дом 242	97,14%	АО "First Heartland Jusan Bank", Республика Казахстан, г.Алматы, Медеуский район, Проспект Нұрсұлтан Назарбаев, дом 242	Крупный акционер ОАО "Оптима Банк"

Список лиц, оказывающих существенное (прямое или косвенное) влияние на решения, принимаемые органами управления головной компанией банковской группы

Полное фирменное наименование головной компании:

Акционерное общество "First Heartland Jusan Bank"

Сокращенное фирменное наименование головной компании:

АО "First Heartland Jusan Bank"

Регистрационный номер головной компании:

920140000084

Почтовый адрес головной компании:

Республика Казахстан, г.Алматы, пр. Нұрсұлтан Назарбаев, дом 242

Акционеры (участники) банка, владеющие 5 и более процентами (%) акций			Лица, оказывающие косвенное (через третьи лица) существенное влияние на решения, принимаемые органами управления банка	Взаимосвязи между акционерами (участниками) банка и лицами, оказывающими косвенное (через третьи лица) существенное влияние на решения, принимаемые органами управления банка
№ п/п	Полное и сокращенное фирменное наименование юридического лица с указанием юридического и фактического адресов/ФИО физического лица с указанием гражданства	Принадлежащие акционеру (участнику) акции (доли) банка (процент голосов к общему количеству голосующих акций (долей) банка)	4	5
1	2	3	4	5
1	АО "First Heartland Securities" Республика Казахстан, г.Алматы, Медеуский район, Проспект Достық, дом 162 А	78,23%	-	Крупный участник АО "First Heartland Jusan Bank"
2	Есенов Галимжан Шахмарданович Республика Казахстан	19,67%	-	Крупный участник АО "First Heartland Jusan Bank"
3	Jysan Technologies Ltd Великобритания, Лондон, One George Yard, Lower Ground Floor, EC3V 9DF	96,10%	-	Крупный участник АО "First Heartland Securities"
4	Jysan Holding LLC, USA, Nevada, 701 South Carson Street, Suite 200, Carson City, NV, 89701	92,38%	-	Крупный участник Jysan Technologies Ltd
5	NU Generation foundation, Inc, USA 701 S CARSON ST STE 200, Carson City, NV, 89701	100,00%	-	Участник Jysan Holding LLC

Сведения об изменениях в составе Правления и Совета директоров ОАО "Оптима Банк"

№ п/п	ФИО	Занимаемая должность	Дата ввода в состав Правления/Совета директоров	Дата вывода из состава Правления/Совета директоров
1	изменений не было			

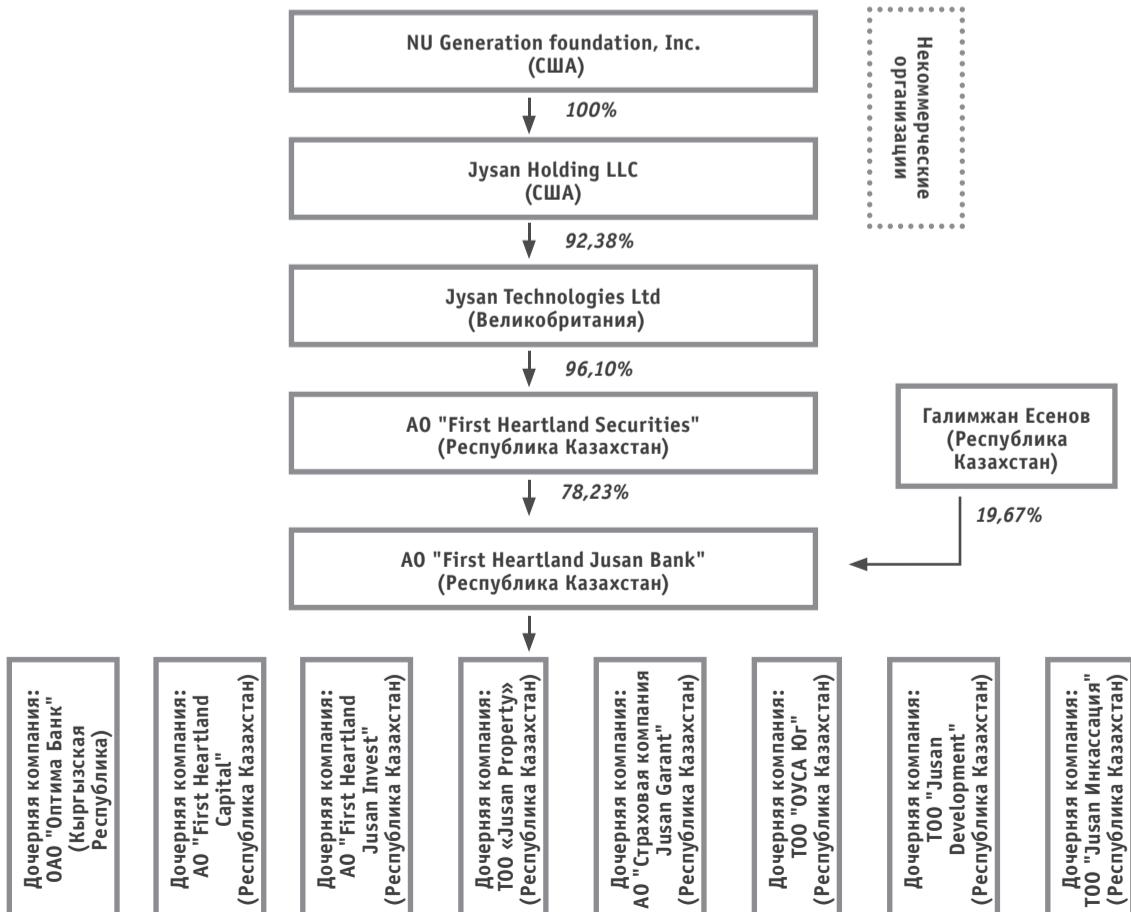
Дополнительная информация, подлежащая публикации по состоянию на 31 марта 2022 года

Информация о всех ценных бумагах, выпущенных банком в течение отчетного периода	Банк не выпускал ценных бумаг в течении отчетного периода
Существенные факты, затрагивающие финансово-хозяйственную деятельность Банка и подлежащие обязательному раскрытию	
- изменения в размере участия лиц, входящих в выборные органы управления банка, в капитале банка, а также его дочерних и зависимых компаний;	изменений в отчетном периоде не было
- изменения в списке владельцев 5 и более процентов акций (долей), а также об изменениях доли владельцев 5 и более процентов акций (долей);	изменений в отчетном периоде не было
- изменения в списке юридических лиц, в которых банк владеет 20 и более процентами уставного капитала;	Банк не имеет доли в уставных капиталах юридических лиц
- появление в реестре банка, владеющего более чем 5 процентами его голосующих акций (долей, паев);	изменений в отчетном периоде не было
- разовые сделки банка, размер которых либо стоимость имущества по которым составляют 10 и более процентов от активов банка на дату сделки;	в отчетном периоде не было
- факт (факты), повлекший разовое увеличение или уменьшение стоимости активов банка более чем на 10 процентов;	в отчетном периоде не было
- факт (факты), повлекший разовое увеличение чистой прибыли или чистых убытков банка более чем на 10 процентов;	в отчетном периоде не было
- реорганизация банка, его дочерних и зависимых обществ;	в отчетном периоде не было
- начисленные и (или) выплачиваемые (выплаченные) доходы по ценным бумагам банка;	в отчетном периоде не было
- решение общих собраний;	ГОСА от 30.03.2022 г., опубликованы в газете "Эркин-Тоо" от 01.04.2022 г.
- погашение ценных бумаг банка;	Банк не выпускал ценных бумаг в течении отчетного периода

Сведения о структуре банковской группы

Наименование головной компании: АО "First Heartland Jusan Bank" по состоянию на 31 марта 2022 года

Лица способные оказывать существенное влияние

ТЭЦ г.БИШКЕК

ПРИГЛАШАЕТ ПРАВОМОЧНЫХ УЧАСТНИКОВ ПРЕДОСТАВИТЬ СВОИ АУКЦИОННЫЕ ЗАЯВКИ ПО СКУПКЕ ЛОМА И ОТХОДОВ ЧЕРНОГО МЕТАЛЛА.

Заинтересованные правомочные участники могут получить дополнительную информацию, ознакомиться и приобрести полный комплект конкурсной документации для участия в аукционе при наличии письменного заявления» после внесения невозвратной платы в размере 1000 (одна тысяча) сом по следующему адресу: г.Бишкек, пр.Шабдан Баатыра, 108. тел.: 36-55-82; факс: 36-56-31.

Все претенденты на участие в аукционе должны предоставить свои аукционные заявки вместе с гарантированным взносом (далее - задаток, согласно п. 4 ст. 409 ГК КР), Гарантийный взнос - 994 000 (девятьсот девяноста четыре тысячи) сом.

Реквизиты: ИНН 01810200110062, код УГНС - 999, УГНС по ККН, наименование банка - ОАО «Айыл-Банк», БИК-13501, р/с: №1350100020038109.

Аукционные заявки, поданные без предоставления гарантированного взноса, рассматриваться не будут. Аукционные заявки должны быть предоставлены не позднее 14.00 часов 26 мая 2022 г. по адресу: ТЭЦ г.Бишкек, пр. Шабдан Баатыра, 108. Дата и время проведения аукциона: 31 мая 2022 г. в 14.00 часов.

Все аукционные заявки, предоставленные позже указанного срока, будут отклонены и возвращены участникам невскрытыми».

**Сообщение о существенном факте о решениях ГОСА
ОАО ФИРМА «ПРОММОНТАЖ»**

с.Аламудун, ул.Суворова, 1а. 19.04.2022 года в 10.00 ч.
Кворум собрания 61,93%.

Председатель собрания: Игольница И.Н.
Секретарь собрания: Омаров Ю.Б.

Вопрос: 1. Утверждение состава счетной комиссии.

Решили: Избрать счетную комиссию из трех человек в составе: Тентишева Г.М. – представитель ОсОО «Реестродержатель Медина» Дербасов В.П., Рязанов И.

Вопрос: 2. Утверждение годового отчета о результатах финансово-хозяйственной деятельности, годового баланса, счёта прибылей и убытков за 2021 год. Заключение аудитора и ревизора общества.

Решили: Утвердить годовой отчет о результатах финансово-хозяйственной деятельности за 2021 год, утвердить годовой баланс, счета прибылей и убытков за 2021 год. Принять к сведению заключение аудитора за 2021 года, принять к сведению заключение ревизора за 2021 год.

Вопрос: 3. Утверждение распределения прибыли, размера и порядка выплаты дивидендов за 2021 год.

Решили: Чистую прибыль в сумме 1 433 014,26 сом распределить следующим образом:

Направить на дивиденды за 2021 год 25%, что составляет 358 254,26 сом.

Ставка дивиденда на 1 простую акцию составляет 5,268445 сом.

Утвердить днем списка акционеров имеющих право на дивиденды 19 апреля 2022 года.

Днем начала выплаты дивидендов утвердить 19 июля 2022 года.

Выплату дивидендов производить денежными средствами по месту нахождения Общества.

75%, что составляет 1 074 760 сом направить на покрытие убытков прошлых лет.

Вопрос: 4. Утверждение годового бюджета на 2022 год.

Решили: Утвердить годовой бюджет на 2022 год.

Вопрос: 5. Утверждение аудиторской организации общества и размера оплаты услуг аудитора.

Решили: Избрать внешним аудитором на 2022 год ОсОО «Бухучет и аудит» утвердить вознаграждение в сумме 15000 сом с учетом всех налогов.

Вопрос: 6. О досрочном прекращении полномочий ревизора общества.

Решили: Прекратить полномочия ревизора Кузнецовой О.М.

Вопрос: 7. Избрание ревизора общества.

Решили: Избрать ревизором Общества Акаеву З.Б.

Вопрос: 8. Утверждение размеров выплачиваемого вознаграждения ревизору общества.

Решили: Вознаграждение ревизору не выплачивать.

Вопрос: 9. Утверждение размеров выплачиваемого вознаграждения Совету директоров общества.

Решили: Вознаграждение членам Совета директоров не выплачивать.

**ОАО «ТНК
«ШУМКАР»**
**СООБЩАЕТ О СУЩЕСТВЕННОМ
ФАКТЕ,**

что 20 апреля 2022 года состоялось годовое общее собрание акционеров ОАО «ТНК «Шумкар», юр. адрес: ул.Московская, 151.

Кворум собрания - 100%.

СЛУШАЛИ:

- О счетной комиссии - утверждено;
- Отчет Генерального директора об итогах финансово-хозяйственных и производственных деятельности за 2021 г. - утверждено;
- О годовом балансе, счёте прибыли и убытков за 2021 г. - не утверждено;
- О годовом бюджете на 2022 г. - утверждено.

Н-759

TOKTOM

тел.: +996 (312) 54-10-27

<http://www.toktom.kg>

e-mail: info@toktom.kg

Подразделение службы судебных
исполнителей Иссык-Кульского района

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА:

- 1/2 часть кошару с чабанским домом (часть строения), общей площадью - 45,5 кв.м., жилой площадью - 28,2 кв.м., площадь кошары - 661,1 кв.м., земельным участком мерою - 2000 кв.м., находящийся по адресу: с.Семеновка, уч.Комплекс, б/н, иден. кодом №2-03-10-0002-0327 принадлежащий на праве личной собственности Боталиеву Э.А., оцененный сторонами 1 150 000 (один миллион двести пятьдесят тысяч) сомов 00 тыйын.
- Жилой дом (земля и строение), общей площадью дома - 33,2 кв.м., жилой площадью дома - 18,32 кв.м., земельным участком мерою - 1200 кв.м., находящийся по адресу: Иссык-Кульский район, с.Семеновка, переулок Сатылганова, дом №9, идентификационным кодом №2-03-10-1001-0092, принадлежащий на праве личной собственности Боталиеву Эркинбеку Адыловичу оцененный сторонами 550000 (пятьсот пятьдесят тысяч) сомов 00 тыйын.

Торги состоятся 25 мая 2022 года в 10.00 часов по месту нахождения недвижимого имущества Иссык-Кульский район, с.Семеновка, принадлежащий на праве собственности Боталиеву Эркинбеку Адыловичу.

Лица, желающие принимать участие и аукцион перед торговами вносить 5% от начальной стоимости имущества в депозитный счет ПССИ Иссык-Кульского района.

Организатор торгов старший судебный исполнитель ПССИ Иссык-Кульского района Джапарова Н.К.

Справки по адресу: г.Чолпон-Ата, Иссык-Кульский районный суд, тел.: 4-36-34, моб.: (0555) 44-42-72. П/П-187

**НА ОСНОВАНИЕ ЗАЯВЛЕНИЙ ГРАЖДАН,
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПРИРОДНЫЙ ПАРК «ЧОН-КЕМИН»**
ОБЪЯВЛЯЕТ КОНКУРС

для передачи в аренду из земель Нижне-Кеминского лесничества в квартале №32, 20, 46 для озеленения и рекреационных целей.

Заявки принимаются до 27.05.2021 г. по адресу: село Торт-Куль, ул.Ч.Айтматова №17 в администрации ГПП «Чон-Кемин».

По вопросам обращаться по тел.: (0701) 55-51-94. Н-756

**Департамент геологии и недропользования при Министерстве природных
ресурсов, экологии и технического надзора Кыргызской Республики**

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНОВ ПО ПРЕДСТАВЛЕНИЮ ПРАВ ПОЛЬЗОВАНИЯ НЕДРАМИ НА СЛЕДУЮЩИЕ ОБЪЕКТЫ БУРОГО УГЛЯ

№ Пота	Наименование объекта	Вид полезного ископаемого	Вид недропользования	Местонахождение объекта	Краткая геологическая характеристика	Стартовая цена объекта
1	Локальный участок «Туракабак Северный» (Западный фланг)	Бурый уголь	Разработка	Нарынская область, Жумгальский район	Подсчитанные запасы участка по категории C ₁ +C ₂ составляют 24000 тонн угля.	4020 долларов США
2	Площадь «Донуз»	Бурый уголь	Геологоразведочных работ	Нарынская область, Жумгальский район	Первое краткое описание площади группы приводит В.Н.Рябинин (1915 г.) и определяет возраст угленосных отложений как среднеюрский. Угольные пласты приурочены к нижнеюрским отложениям (туракавакская и акулакская свиты). В туракавакской свите выделяется 8 угольных пластов из них 6 пластов (2+3, 4, 5, 6, 7 и 8) достигают рабочей мощности.	4612 долларов США

Аукцион состоится 10 июня 2022 года в городе Чаек в здании районной государственной администрации Жумгальского района Нарынской области. Регистрация участников аукциона с 10.30 до 10.50 часов.

Всем желающим принять участие в аукционе необходимо представить документы для участия в аукционе не позднее 18.00 часов 6 июня 2022 года в Департамент геологии и недропользование по адресу: г. Бишкек, проспект Эркиндик, 2, кабинет №206. Подробная информация обо всех необходимых документах для участия в аукционе содержится в «Условиях аукциона по предоставлению права пользования объектом недр».

С условиями аукциона, требованиями к участию в аукционе, а также иной информацией, касающейся аукциона можно обратиться по телефону: 90-40-40 (+1022) или интернет сайте: www.geology.kg, а также в Управлении геологии Департамента, каб. №210, ежедневно с 9.00 до 18.00 часов.

По телефону: +996 (312) 90-40-40 + 1023, а также в Управлении геологии ДГН при МПРЭИТН КР, каб. №210, ежедневно с 9.00 до 18.00 часов.

Асылзат

Кыргыз Республикасынын эл артисти,
Искусство таануу илимдеринин доктору,
профессор Роза АМАНОВА:

"ТУУЛГАН ЖЕРДИН КЕЧТЕРИ САГЫНДЫРАТ..."

Токтогул, Эшманбет, Бекназар, Коргол, Туулгандай, Сейдана өндүү өнөр ээлери төрөлгөн Кетмен-Төбе өрөөнүнүн Токтогул шаарчысында 1973-жылдын 23-февралында жарык дүйнөгө келиптирилген. Ар бир адамдай эле туулган жерди сагынуу, төркүнүнө барганда эркелеп эреркөө, кошуна колондун, окуткан мугалимдердин жылуу сөзүн угуу – мен учун да эңсөө. Асманы эч өзгөрбөгөн балалыгымдын ар бир мүнөтүү сагындырат.

Бала кезимде көпкөк асмандағы буултардың жылганын баамдап, тиктегенди жакшы көрчү элем... Ачык асмандағы буултар жыйынгын откөргөндөй сезилчүү. Ал жыйынгын мен да катышып жатканып, сүйлөшө берчүмүн. Тәэ балалыктагы максат-тилектер орундалышы учун, билим алыш керек экендигин, баео балалыгымдагы бийик максаттарды багындырган сайын кыялымда ошол асман, ошол буултар, эң башкысы Жаратканым колдоп келе жатканын жан дүйнөм менен туюп келем.

АТА-ЭНЕМ...

Мен бакма баламын... Ыраматылык атам Аманов Асан (таятам) менен Чонмурун кызы Маржанкүлдүн (паспорту боюнча Мария) небереси (кызынын кызы) болгонума карабай өлгөн эркек балдарынын ордуна бала тутуп, фамилиясын берип, көзге басаар перзентим деп өмүрүмдү, багымды тилем өстүргөн бала экенмин. Атамдын мойнунда гана көтөрүп жүргөнү эсимде калды. Ал киши мен ақыл токтото элек алты жашымда дүйнөдөн өтүп кетти. Ал эми апам мени кантып бакканын, тарбиялаганын айта турган болсом өзүнчө эле бир китең жазса болчудай. Мезгили келгенде ал китең да жазылаар. Себеби ар бир күн манилүү экендигин жадабай айтаар эле...

ЗАМАН АГЫМЫНА ЖЕТЕЛЕНГЕН ЖЫЛДАР

Биздин жалындаган жаштыгыбыз өткөн кылымдын 90-жылдарына туура келди. Өлкөбүздүн эгемендүүлүкө кадам ташташи менен кошо өткөөл учурдагы кыйынчылык бизди айланып өтүп

кеткен жок. Эл көргөн турмушту биз да башыбыздан кечирдик. Талон менен күрүч, май, кумшекер алыш үчүн турган узун көзектер али да көз алдыымда. Чайкоочулук кылгандардын кадыры артты ал жылдарда. Ошондогу иштин көзүн тапкандар азыр дагы элдин алды экени талашыз. Демократиядан алган сабактар кимди кандай жол менен турмуш дайрасына агызбады. Кәэ бир учурда баш-аягы жок ойлор жетелейт. Заман агымы өлкөбүздүү стабилдүүлүккө, тынчтыкка, ынтымак-ырашкерликке жетелесе экен дәэр элем.

25 ЖАШ...

Тагдыр менин чыгармачылыгымдын көшөгөсүн 14 жашымда эл алдындагы чон сахнада, болгондо да Токтогул атабыздын атын алыш жүргөн Улуттук филармонияда ачууну маңдайыма жазган экен. Ошол 1987-жылдын 29-октябрь ар күнү бүгүнкүдөй жадымда. Ал эми 25 жашымда Анатай Өмүркановдун сөзүнө жазылган "Мен сени сагынгым келет" аттуу чыгармасынын калын эл арасында алкоого татып, мактоолордон канатыма канат бутүп турган кезим өмүрүмдүн жашыл шиберин эске салат. Себеби, ошол 25 жашымда Кыргыз Республикасынын эмгек синирген артисти наамына ээ болдум. Жараткан жылоолоп буйруп койсо, кыргыздын кыраан ақыны Байдылда Сарногоев айткандай 50 жаштын ашуусун багынтып, чыгармачылык боюнча "эл алдында отчет" бере турган күнгө жеткирсинген.

ЖАЗ, ЖАЙ, КҮЗ, КЫШ

Мезгилдер алмашса жан дүйнөм да тазарып, алмашкандай туюлат. Өзгөчө чыгармачылайымдарды жаратылыш, табийгаттан бөлүп кароо мүмкүн эмес. Табийгаттын төрт мезгили тен сонун. Бу жарыкчылыктын өзү

2022-жылдын 22-апрели

керемет экенди-гин, табият менен эриша р қ а к т а өмүр сүрүүн өрнөгүн көчмөндөр цивилизациясын курган атабабаларбыздан көрүүгө болот. Не деген тарыхый маалыматтар бар. Башкасын айтпаганда да, жаратылыш менен гармонияда жашоонун моделинин сүртүмдөрү муундардын аткаруусунда угуучуларга тартууласак деп ойлогонбуз. Каражак эли билдирилген. Кыргыздарда төкмө ақындар элдик эпос, дастан-дараңбызды аткарып, а түгүл өздерүнүн варианты менен айтышкан. Заманга жараша санаттерме айткан өнөрпөздөрдүрү келечекте санатчылар деп айтып калышыбыз толук мүмкүн. Азыркы төкмө ақындар дастанчылык өнөрдү көтөрүү максатында илгеркилердөй болуп жаңы эпосторду жаратса, албетте, жакшы болмок. Балким жаратышаар. Ал эми жаттап айта турган айттуучулук өнөрдөгү дастанчылыкты өркүндөтүүдө биздин мезгилдеги тарыхый окуяларды өзөк кылыш алган жаңы чыгармаларды жаратуу маселеси каралыш керек.

муундардын аткаруусунда угуучуларга тартууласак деп ойлогонбуз. Каражак эли билдирилген. Кыргыздарда төкмө ақындар элдик эпос, дастан-дараңбызды аткарып, а түгүл өздерүнүн варианты менен айтышкан. Заманга жараша санаттерме айткан өнөрпөздөрдүрү келечекте санатчылар деп айтып калышыбыз толук мүмкүн. Азыркы төкмө ақындар дастанчылык өнөрдү көтөрүү максатында илгеркилердөй болуп жаңы эпосторду жаратса, албетте, жакшы болмок. Балким жаратышаар. Ал эми жаттап айта турган айттуучулук өнөрдөгү дастанчылыкты өркүндөтүүдө биздин мезгилдеги тарыхый окуяларды өзөк кылыш алган жаңы чыгармаларды жаратуу маселеси каралыш керек.

ИНСТАГРАММ

Азыркы учурда интернет, социалдык тармактар укмуштуудай онүнгүп, жашообузду ансыз элестете албай калдык. Мен мурда мындай баракчаларды ишкердик чойрөсүндө гана өнүгүүнүн бир жолу деп түшүнчү элем. Көрсө ар таралтуу, туура багытта колдонуунун жакшы ыкмасы, куралы экенине көзүм жетти. Замандын агымынан артта калбай мен да жакындан бери инстаграмм баракчамды ачтым. Чыныгы күйөрмандар менен ортомчусуз пикир алмашуу, суроолорго түз жооп алуу, жада калса айрым мен үчүн ойлонуп тынч уктай албай калган "адамга окоштор" да керектүү маалымат ала алышат. Өзгөчө таланттуу жаштарга ақыл айтып, жол көрсөтүп, чыгармачылар пайдубал түптооғо инстаграмм аркылуу байланышып турам.

Разия ЖООШБАЕВА

КЫЛЫМГА АЙТААР ДАСТАН КӨП

Оозеки салттагы профессионалдык музикалык искусство-нун айттуучулук багытындагы билдирилген. Эпикалык чыгармаларды же музикалык поэмаларды аткаргандарды "дастанчы" деп атай баштадык. Себеби, илгери атайын дастанчы болуптур деген маалыматтар көзешкен жок. Атам замандан бери эле манасчы, төкмө ақындар же төрт тарабы төп келген өнөр ээлери ырчы деп аталац келген-дигин билебиз. Буга биринчи "Манас" эпосу бузду айткан Ырамандын ырчы уулу далил болуп келет. Дастан сөзүнүн этимологиясы – Жакыны жана Орто Чыгыштагы, Түштүк-Чыгыш Азиядагы фольклордогу жана адабияттагы эпикалык чыгарма. Перс тилинде аңгеме деген түшүнүктүү билдирилген. Кыргыздарда төкмө ақындар элдик эпос, дастан-дараңбызды аткарып, а түгүл өздерүнүн варианты менен айтышкан. Заманга жараша санаттерме айткан өнөрпөздөрдүрү келечекте санатчылар деп айттып калышыбыз толук мүмкүн. Азыркы төкмө ақындар дастанчылык өнөрдү көтөрүү максатында илгеркилердөй болуп жаңы эпосторду жаратса, албетте, жакшы болмок. Балким жаратышаар. Ал эми жаттап айта турган айттуучулук өнөрдөгү дастанчылыкты өркүндөтүүдө биздин мезгилдеги тарыхый окуяларды өзөк кылыш алган жаңы чыгармаларды жаратуу маселеси каралыш керек.

БИР ҮРДЫН ТАРЫХЫ

Жакында Түмөнбай Колдошевдин концертине катышып, Алым Токтомушевдин сөзүнө жазылган "Бааралган жокмун" аттуу чыгармасын аткарып чыктым. Ырдын жаралыш тарыхы жөнүндө автордон уккандан кийин аткарууга макулдугумду бердим. Алым Токтомушев менен Шербет Келдибекованын жаштык күндөрү, турмуш сыноолору, тагдыр таразасына түшкөн мезгилдө жазылыптыр. Эң башкысы, аруу кезде айкалышкан арзуумахабаттарынын илеби, эки таланттуу инсанды өмүрдөн өткүч кол кармаштырып, намыстында, сүйүнүн да туусун биргө көтөрткөндүгүн, бир кезде алардын дарегине сын айткандарды сыйндыргандарында экен. Чын дилимден берилип, жан дүйнөм менен туюп аткардым.